

Perújrafelvétel öt éves késéssel

A Vajdasági Íróegyesület Elnökségének üléséről

Az eddigi gyakorlattól eltérően a Vajdasági Íróegyesület Elnökségének tegnapi ülésén az aktualitások napirendi pont keretében három témát is megvitattak. Az egyik Szerbia alkotmánymódosításával, a másik az október 6-a után előállt vajdasági helyzet társadalmi-politikai és kulturális vetületével, a harmadik pedig az Új Symposium 1983-ban leváltott szerkesztőségének a problematikájával volt kapcsolatos.

Slavko Gordić kezdeményezésére az elnökség elfogadta azt a javaslatot, hogy november folyamán összehívják a vajdasági írók közgyűlését, és mindennemű nyomás, külső behatás nélkül megvitadják a tartományban uralkodó társadalmi-politikai és kulturális helyzet legidősebb kérdéseit. Az elnökség tagjai, igaz egy kis késéssel, egyhangúlag támogatták a Szerbiai Képviselőház alkotmánymódosítási javaslatát. Ezután az 1983-ban leváltott Új Symposium című irodalmi folyóirat egykori szerkesztőségi tagjának, Csorba Bélának a levelét olvasták fel, amelyben többek között ez áll: „Az Új Symposium szerkesztőségének hatalmi eszközökkel történő szétzúzása ugyanis mind okait, mind pedig következményeit tekintve sokkal több a jugoszláviai magyar irodalom és kultúra belügyénél. Nem egyszerű kulturpolitikai affair, hanem egyes következménye annak a bürokratikus mandarinpolitikának, amely áthátolta a közélet minden területét, beleértve a hatalmat gyakorlók számára sokszor hivatkozási alapul szolgáló és felelőtlenül oly sokat dicserlő nemzetiségi politikát is. Egyfelől fölerősödött a magyar szellemi élet gettósfítása (mind a magyarországi, mind a jugoszláviai kulturális térséggel „gyanús” volt kommunikálni; mondva csinált afférokkal szárnyalt sztegték a Vajdasági Magyar Nyelvművelő Egyesületnek; írók, költők magyar nyelven publikálva általában sokkal gyorsabban ütköztek áthághatatlan falakba, mint más nyelven publikáló hazai társaik, egyik nevezetesen szomorú példája ennek az, hogy az Új Symposium például külső, politikai nyomás cenzúrázni volt kénytelen **Eörsi István**, Lukács György-interjúját, szinte ugyanakkor, amikor annak teljes szövegét hozta a Matica srpska folyóirata: s a példákat vég nélkül sorolhatnám).” Ezenkívül Csorba Béla a magyarság asszimilációjáról is értekezve elmondta, hogy tudományos intézményeink érdemben alig foglalkoznak az együttes társadalmi és szociálpszichológiai aspektusával. Ezt a katasztrofális iskolareform kapcsán számadatokkal is alátámasztotta.

Ezután Fenyvesi Ottó, az Új Symposium leváltott szerkesztőségének egykori és a Vajdasági Íróegyesület Elnökségének mostani tagja a folyóirat volt szerkesztőségének a nevében ismertette az egész Symposium-affért, és rámutatott arra, hogy az említett ügyvel kapcsolatban nyitott kérdések éveig tartó számítások, és az íróegyesület sem tárgyalt az esetről. Sziveri Jánost, a folyóirat egykori főszerkesztőjét a jugoszláv írók újvidéki kongresszusán is annak idején meggátolták abban, hogy beszéljen erről. Fenyvesi kronológiai sorrendben változta a Symposium-gárda és az egész nemzedék leváltását, a művelődési életből való kizárását, ismertette a kiváltó okokat és az ellenük felsorakoztatott vádakat amelyek anarcholiberalizmussal ultrabaloldalsággal, politikai éretlenséggel vádolták a 15 tagú szerkesztőséget. Évekig ezek az alkotók disszidenseknek számítottak, és különböző tartományi kultúrbirokraták által összeállított feketelistákban szerepelt a nevük. A leváltott szerkesztőség a kultúra nyitottságáért, a valóság dialektikus összefüggésben álló összetett folyamatainak az ábrázolásáért, az egységes jugoszláv kultúrközösségért, egymás irodalmának a fordításáért és jobb megismeréséért szállt síkra, ebbéli igyekezetük azonban meg nem értésére talált a szűk tartományi berkekbe zárkozó bürokraták részéről, akik gettónak tekintették a jugoszláviai magyar kultúrát, és éberrel védelmezték saját kiváltságos pozícióikat. Az Új Symposium körüli affair tehát nem csak a leváltott szerkesztőség problémája, hanem rámutat az éveig háttérbe szorított és elfojtott jugoszláviai magyar kultúra egyetemes gondjaira is. Ennek értelmében — folytatta tovább Fenyvesi —, a Vajdasági Íróegyesület Elnökségének indítványoznia kell, hogy a folyóirat alapítója is vizsgálja felül a történeteket, és kezdeményezze az Új Symposium új szerkesztőségének és főszerkesztőjének a megválasztását valamint az afférban részt vevő egyének (Erdélyi Károly, Major Nándor, Fehér Kálmán, Purger Tibor) erkölcsi felelősségének a megállapítását. A vitában felszólaló Zoran Stojanović hangsúlyozta, hogy nem válik becsületére a Vajdasági Íróegyesület Elnökségének, hogy eddig nem foglalkozott az esettel, és elhallgatta a történeteket. Tolnai Ottó szerint a más nyelven megjelenő irodalmi folyóiratok esetében is meg kellene vizsgálni, hátha ott is voltak hasonló és eddig elhallgatott esetek. Slavko Gordić indítványozta, és ezt a többiek is egyhangúlag

elfogadták, hogy az elnökség ülésén elhangzottakat juttassák el az Új Symposium alapítójának, a folyóirat kiadótanácsának, valamint a szerkesztőségnek, és ök döntsék az ügyben. Ha ezt belátható időn belül elmulasztják megtenni, akkor a Symposium-ügyet az íróegyesület elnöksége újra napirendre tűzi.

Az elnökség ülésén szó volt még az íróegyesület statútumának esedékes módosításáról, az írószövetség geveljái közgyűléséről, a tartományi írószervezet igen súlyos pénzügyi helyzetéről, valamint az október 13-ától 15-éig Zrenjaninban megtartott, sikeresnek minősített írókaravánról.

tt

Optimisták

A bajmoki irodalmi

Az irodalom megszállottjai, a bajmoki diákok egy csoportja és az „edzett”, tapasztalt színjátszók renahagyó műsorral szeretnék meglepetésben részesíteni a bajmokiakat. Az első emeleti próbaterebben nagy a sürgés-forgás, a legifjabbak szövegeket másolnak, a rögtönzött dobogón a legbátrabak, a legteljetelemben lámpalázasan olvassák az anyagot, és mindenki lelkesedik. Egy csoport, amelynek tagjai az irodalom szeretete tart össze — reméljük, tartósan. A tagság munkájára **Pénzes Kati**, a bajmoki amatőr színjátszás örökös üdvöskéje ügyel.

Az első föllelésközlőn a csoport tagjai egy válogatást mutatnak be Karinthy Frigyes, Jaroslav Hašek Gádor Béla, Kertész Magda, Szilágyi György, Art Buchwald, Nagy Lajos, Mikes György és mások írásaiból. Optimisták vagyunk címmel. Versek, rövidebb novellákat, humoreszkeket tanulnak be a szereplők. Az „idősebbek” — Varga Ilonka, Pénzes Kati, Kollár Éva, Veréb Szuzanna, Molnár-Stojiljković Ibolya, Klíndek Nándor, Krizsák László, Herczeg Sándor és a többiek megpróbálják gazdag színpadi ismereteiket — a bajmokiak Tennessee Williams-dramát, Fernando Arrabal-darabot és Guy Foissy-egyfelvonásosokat is színre vittek — átruházni a tanítványokra azokra, akik most ismerkednek a „szakmával”, az előadóművészettel, a szép szavak viláágával. Az általános iskolások — **Dukai Andrea, Kollár Blanka, Krizsák Mónika, Nagy Viola, Kollár Andor és Keller Tünde** — azonnal bekapogták a Jedinstvo — Egység Művelődési Egyesület titkárságán, amikor hírlv vették, hogy megalakult az irodalmi szak-